Барыдойдулар пролетарийдара, холбоһуҥ!

САРДАҤА

ССКП Өлөөннөөҕү райкомун уонна үлэһиттэр депутаттарын ороҥуоннаах Советын органа

Орган Оленекского райкома КПСС и районного Совета депутатов трудящихся

Тахсара 11 сыла
№ 49 (1022)
Бэс ыйын 20 күнэ
Оптуорунньук 1967 сыл
Сыаната 1 харчы

ЮБИЛЕЙНАЙ ВАХТАҔА

ИККИС ҮРДЭЛ

Тугун үчүгэйэй хоту сирэ самаан сайын сатыылаабыта... Нуоҕай солко мутукпаларынан сапсынар тиитэр күүн көрсө бу хамсыы, бу тыына тураллар. Эгэлгэ ырыаһыт чыычаахтар сүрэҕи эймэнитэр кэхтибэт, кэрээбэт тойуктара тыа иһин үөрүүнэн толордулар. Юбилейнай сыл мөлүйүөннэри биир ньыгыл кэккэҕэ түмэ тардан, үрдүктэн үрдүккэ уҥуйан сир устун эрчимнээхтик хардыылыыр. Юбилейнай сылы айылҕа кытта айхаллыырга дылы.

Христофор Иннокентьевич араастаах эргитэ саныыр саныы аллаах миинэринэн айаннатан иһэн, ити кэрэ көстүүнү, кэрэхсээн одуулуу турда. Ол ыраах кини салайар ыстаадатын халыҥ үөрэ халыһыйа устар. Саҥа төрөөбүт тугуттар ийэлэрин сырсан туораахтаһа көтөллөр. „Ыы, барахсаттар, улаатан эһиги да сүүһүнэн көстөрү айанныаххыт, совхозпут, ороҥуоммут барҕа баайын ханатыаххыт“ Христофор Иннокентьевич иһигэр тугуттарын хайгыы, таптыы турда. Ити тылынан дорҕоонноохтук этилибэтэх, сүрэх чопчугар уйаламмыт итии тапталга киһи истиҥ иэйиитэ, үлэҕэ, олохха умсулҕана туойуллар.

Ол уҕараабат умсулҕан Х.И.Матвеевы күннэри түүннэри эргитэн сылы сыллаан айанныыр табаһыт идэтигэр уҥуйбута. „Киһини үлэ киэргэтэр“ диэн кынаттаах тыллар уот харахха этэллэр. Х.И.Матвеев ороҥуоннга эрэ буолбакка, бүтүн Саха сирин үрдүнэн киэҥник биллэр. Кини коммунистическай партиябыт саха уобаластаабы комитетын чилиэнигэр кандидат быһыытынан дьоһуннаах үлэни ыытар. Ыаллыы ыстаадаларыгар сылдьан бэйэтин баай опытыгар үөрэтэр, сүбэлиир-амалыыр. Табаһыттар иннилэригэр турар дьоһуннаах соруктары өйдөтөр.

Х.И.Матвеев коллектив хас биирдии чилиэнэ тустаах эбээһинэһин лоп-бааччы, ис сүрэҕиттэн толорорун ситиһэр туспа дьоҕурдаах. Сатабыллаах командир, салайар армията хотторору билбэтинии, кини ыстаадатын коллектива сыллата өрүү бастыыр, бу сатабылтан, үлэни сатаан тэрийииттэн.

—Х.И.Матвеев биригээдэтэ төрөтүү түмүгүнэн сүүстүү ийэ табаттан 90 тугуту ылан, отделение үрдүнэн бастаата. Октябрь 50 сылын көрсө, ол аата пятилетка иккис сылыгар-иккис үрдэлгэ өрөйөн-чөрөйөн биэрдэ,—ким барыта үөрэ-көтө кэпсиир.

И.ИГНАТЬЕВ.

ОРОҤУОН ҮЛЭҺИТТЭРИН УОРДАЙЫЫЛАРА

Көҥүл олоҕу тутар араб дойдуларыгар империалистическай эргимтэлэр саҥа хаан тохтуулаах сэриини төлө тартылар. Бу сыныыга АХШ киксэриилэринэн Израиль сэриилэрэ Холбоһуктаах Арабскай Республика территориятыгар тоҕу аанаан киирдиләр.

Израиль правительствата ХНТ Куттал суох буолуутун Советын быһаарыытын кэрээнэ суох кэһэр, онон кини бэйэтин соллоҥноох сэбэрэтин аан дойдуга өссө биирдэ көрдөрдө. Социалистическай дойдулар Коммунистическай уонна Рабочай партияларын Сайабылыанньаларын итиитик биһириибин, өйүүбүн. Сэриитимсийбит үөрдэр оботтоох санаалара хаһан да туолуо суоҕа. Араб дойдуларын кырдьыктаах дьыалалара өрөгөйдүү туруо!

С. ХРИСТОФОРОВ,
кырдьаҕас коммунист.

* * *

Билләрин курдук, Ближнэй Востокка араб государствола ра киирсэлләр. Бу дойдулар колонизатордар баттааларыгар хам кэлгиллэн олорбуттара, кэлин босхолоннуулаах хамсааһын модун сабыдыалынан баһыйар үгүс өттүлэрэ бэйэлэрин көҥүлләрин ылбыттара. Дьэ ону абааһы көрөннөр аан дойду адьырҕа империалистическай государствола киксэрэннэр, Израил правительствота саҥа суостаах сэриини саҕалаата.

Советскай правительство өрүүтүн эйэлээх политиканы ыытар, көҥүлүн, чиэһин, суобаһын иһин охсуһар ханнык баҕарар государствоҕа көмөлөһөр. Советскай правительство араб норуоттарын кырдьыктаах дьыалаларын толору өйүүрүн, наада буоллаҕына көмөлөһөргө бэлэмин санатан туран, Израиль правительствотыгар ыыппыт нотатын толору өйүүбүн. Израиль бэйэтин сэриилэрин эйэлэһии линиятыгар чугутуохтаах.

И. НИКОЛАЕВ.
Госбанк үлэһитэ.

* * *

Сэрии хаһан баҕарар ыар содуллардаах. Күн сиригэр төрөөн, хаһан да айыы-хаҥ рэбиэркэлиэххэ наада. Олортон биирдэстэрэ урукку „Өлөөн“ совхоз ветврача, билиҥҥитэ СГУ ветеринарнай акушерствоҕа уонна гинекологияҕа кафедратын сэбиэдиссэйэ Г. Сердцев опыта буолар. Кини кыыл оҕолоро саҥа ыалдьан эрдэхтэринэ аһылыктарыгар АСД-2 препараты 15 хаапыланан кутан биэрэн эмтээбитэ билләр.

ТХССНЧИ научнай сотрудниктара ветврачтар М. Бережнев, Н. Сазонов 15 кырсаҕа атырдьах ыйыгар опыт оҥорбуттар. Ол кырсалартан 4 улаханнык бааһыран, тыыннара эрэ баар эбит. Бу кыыллары барытын изоляторҕа олордон, килиэккэ аайы иккилии кыыллы туруоран эмтээбиттэр. Эмтэрин састааба маннык эбит: 100 миллиграмм натрий селинитин 100 миллилитр 0,8 бырыһыаннаах оргутуллубут туус суурадаһыныгар куппуттар уонна оҥоһуллубут әрэ күүгэр туттуттар. Эмтээһин техниката маннык: натрий селинитин уколунан биэс күн субуруччу (кыыллар дозаларынан) кыыл тириитин аннынан биэрбиттэр, ол кэннэ 10 күн устата эмтээһин тохтотуллар. Тохтооботоҕуна эмтээ 5 күн устата суукка ҕа кыыл оҕотугар 0,5—1,0 миллилитр, улахаҥнга 2 миллиметр бэриллэр эбит. Бу ньыма ыарыы саҥардыы биллибит кэмигэр үчүгэй түмүктэри биэрэр.

Үһүс опытынан Булун оройуонун „Приморскай“ совхоз Бороҕоннооҕу отделениетыгар 67 кырсары эмтээһин опытын ахтыахха сөп. Совхоз кылаабынай ветврача Д. Саввинов ньымата маннык эбит: бастаан кыыллар аһыыларын чыскынан туурталаан ылаллар, ол кэннэ хлористай кальций 5 бырыһыаннаах суурадаһынын, кальций клюкозатын, пенициллин 10 бырыһыаннаах суурадаһынын уонна витамин „В“ группатын туттубуттар уонна түмүгэр ыалдьыбыт кыыллар үтүөрэлләрин ситиспиттэр.

Бу опыттары быйыл биһиги ороҥуоммутугар Кыстатыамҥа Улахан-күөл фермаҕа эрдэттэн прививканы ыытан тарыы саҕаланнаҕына эмтээһини ыытан боруобалыахха сөп. Иккиһинэн, урут ыалдьыбыт оҕолоох ийэ кырсалары быраактааһыннары ыытан, кыыл үөрүн чэбдигирдэр үлэни ыытыахха. Бастыҥ опыттары туһанан бу үлэлэри олохтоохуну кыыл иитиитин салгыы сайыннарыы интэриэстэрэ эрэйиллэр.

Охотовед И. ЛУКИН,
(„Коммунизм уоттара“ хаһыаттан.)

Кылы эмтээһин үтүө опыта

Кылааннаах түүлээх кыыллары иитэр фермаларга аанан-араҕан биэрбэт ыарыынан—бэйэни кэрбэнии. Бу ыарыынан хаһан эмэ хара саҥыл уонна мэлдьитин күөх кырса ыалдьаллар. Ыарыы төрүөтэ баччааҥна диэри чопчу биллэ илик, ол гынан баран, үгүс ученайдар сабаҕалыылларынан, ыарыыны көбүтээччинэн вирус буолар. Сорох ученайдар этиилэринэн, бу ыарыы кыыллар хааннарынан удьуордааһын быһыытынан бэриллэр. Ыарыы практическай өттүнэн эмтээһиҥҥэ уонна эмтээһин түмүгэр кыайтарбатыттан, вируска хабааттанар.

Ыарыы бэлиэлэрэ ханныктарый? Бастакы иккиэйигэр кыыл ыалдьа-ыалдьа биллэрбэт. Бу инкубационнай периода диэн аатанар. Кэлин ыарыыта бэргээтэҕинэ биир сиргэ тула эргиччиҥнээн ыйылыыр, бу кэннэ кутуругун, атахтарын быччыҥнарын быһыта ыстыыр, ыарыыта улааттаҕын аайы кыыл аһаабат буолар, киримнит баастара улаатар, хаана сүүрэр уонна устунан өлөр. Хайа баҕарар ыарыыга дөбөҥнүк ыалдьалларын курдук, куһаҕан туруктаах, кэлин төрөөбүт оҕо кыыллар олус ылларымтыалар. Ыарыы олус сыстыганнаах, кини саҥа саҕаланан эрдэҕинэ эрэ кыайтарар, онон кыыл хайдах ыалдьар сибикитэ билиннэҕинэ ветспециалистарга сигнал кэлэрэ наада. Кыаллара буоллар, сэрэтэр сыалтан, оҕо кыыллар арахсалларыгар бары фермаларга прививканы ыытыы наада.

Кэрбэнэр ыарыыттан биһиги совхозпутугар сылын аайы элбэх кырса оҕото өлөр. Ол курдук 1965 сыллаахха 140, 1966 сылга 222 оҕо өллө. Онон быһа барыйдахха, барыта икки сылга 20,8 тыһыынча солкуобай суумалаах үп ситэ ылылларбата.

Республикаҕа бу ыарыыны утары туттуллубут опыттар элбэхтэр уонна бэчээтинэн тарҕатыллан туораллар. Ол да буоллар кини ниэ ри биһиги ороҥуоммут усулуобуйатыгар туттан бэ-

ПРИМОРСКАЙ КЫРААЙ, Артемовскай совхозка зоотехник Раиса Григорьевна Цыгир салайар бөһис отделение ферматын коллектива куоталаһыыга бастаан иһэр. Раиса алта сыл анараа өттүгэр сүөһү иитээччилэр бириэдэлэрин салайааччытынан анаммыта. Сылтан сыл ахсын эдэр специалист опыта улаатан, эйэлээх коллектив производственнай көрдөрүүлэрэ үрдэн испитэ. Сүөһүлэри үчүгэйдик көрүү, аһатыы түмүгэр былаанҥ акөрүллүбүттээҕэр элбэх үүт ылыллар. 1966 сылга 195 ынахтан хас биирдиititтэн 3150 кг үүтү ыырга былаан оннугар 3720 кг үүт ылылынна. Коммунист Р.Цыгир үөрэҕин үрдэтинэр. Кини билигин Приморскай тыа хаһаастыбыннай институтун кэтэхтэн үөрэнэн бүтэрэр.

СНИМОККА: зоотехник Р. ЦЫГИР.

СОВЕТСКАЙ БЫЛААС 50 СЫЛЫН КӨРСӨ

Колхозтар уонна совхозтар киэҥ нэлэмэн хонууларыгар саамай билиҥҥи массыыналар үлэлиилэр.

ОБЩЕСТВЕННАЙ БЭРЭЭДЭГИ КЭҺИИ ИҺИН ГРАЖДАННАР ЭППИЭТИНЭСТЭРИН ТУҺУНАН

Райсовет исполкомун булгуччулаах быһаарыыта

Общественнай бэрээдэги салгыы бөҕөргөтүү сыалыттан РСФСР Верховнай Советын Президиумун 1962 сыл кулун тутар 3 күнүнээҕи Ыйаатар олоҕуран үлэһиттэр депутаттарын Өлөөн оройуонунаатаҕы Советын исполкома быһаарар:

1. общественнай бэрээдэги кэһиинэн маннык дьайыылары аатарга:

а) биричиинэтэ суох тыаһы-уу, хаһыыны, иһириини уо.д.а. сөбө суох дьайыылары;

б) общественнай миэстэлэргэ остолобуойдарга, маҕаһыыннарга, ларектар тастарыгар, уулуссаларга арыгы бары көрүҥнэрин иһиини;

в) общественнай миэстэлэргэ да, квартираларга да, харчыга сүүйүүлээх оонньуулары: хаартылааһыны, лотолааһыны уо.д.а;

г) түүн 12 чаас кэнниттэн уулуссаларга, уопсай дьиэлэргэ, биирдиилээн дьиэлэргэ бэрээдэги кэһиини. Түүҥҥү бириэмэҕэ биричиинэтэ суох массыынанан сылдьыыны;

д) общественнай миэстэлэргэ уонна транспорга уочараты кэһиини, үтүрүһүүнү үөскэтиини;

2. Дуоһунастаах дьон (кулууптар, остолобуойдар, маҕаһыыннар, буфеттар сэбиэдиссэйдэрин, уопсай дьиэлэр комендааннарны) административнай эппиэттээх буолуулларын олохтуурга;

а) кулуупка, киинэҕэ, маҕаһыыннарга, остолобуойга, о.д.а. общественнай миэстэлэргэ итирик дьону киллэрии иһин;

б) общественнай бэрээдэги кэһээччилары, арыгылааһыны таһаарар дьонпорго туох да миэрэни ылбатахтарына,

в) тэрилтэ бас билэр транспорынан сылдьааччылар транспорт бырааабылаларын кэһиилэрин иһин.

3. Арыгы атыылаларын бобор туһунан эргиэн тэрилтэтин дьаһалын истибэккэ туран, ыскылааттар уонна маҕаһыыннар сэбиэдиссэйдэрэ арыгыны атыылааһыннарын кытаанахтык боборго.

4. Бу быһаарыы 1,2 уонна 3-с пууннарын тутуспатахтар райсовет исполкомун административнай комиссиятынан, өскөтүн киниләр дьайыылара холуобунай эбэтэр атын эппиэккэ тардыллыбат буоллаҕына, административнай эппиэтинэскэ тардыллан гражданнар 10 солк. диэри, оттон кулууптар, остолобуойдар буфеттар сэбиэдиссэйдэрэ общественнай үлэлиир сирдэригэр арыгыны атыылааһыны көҥүллээбит буоллахтарына 50 солк. диэри ыстараапталаллар. Административнай эппиэккэ 16 саастарыттан тардыллаллар.

5. Райсовет исполкомунаатаҕы саастарын ситэ илик оҕолор дьыалаларыгар комиссия көрүүтүгэр киирбэт оҕолор общественнай бэрээдэҕи кэһиилэрин иһин төрөппүтэр эппиэтинэстэрин олохтуурга.

6. Бу быһаарыы толоруллуутун райсовет исполкомунаатаҕы милиция отделениятыгар, нэһилиэктээҕи Советтар а сүктэриллэр.

7. Быһаарыы бэчээттэммитин кэнниттэн 15 хонон баран Өлөөн оройуонун территориятыгар барытыгар күүһүгэр киирэр уонна 2 сыл устатыгар туһаныллар,

Райсовет исполкомун председателин солбуйааччы
П.Михайлов
Райсовет исполкомун секретарын оннугар
С.Дмитриев.

Өлөөн бөһүөлэгэ. 1967 сыл бэс ыйын 3күнэ.

ДЬИЭ КЫЫЛЛАРА ИИРЭН ЫАЛДЬЫЫЛАРЫН УТАРЫ ОХСУҺАР ДЬАҺАЛЛАР ТУСТАРЫНАН

Райсовет исполкомун булгуччулаах быһаарыыта

Оройуон киинигэр уонна нэһилиэктэргэ государственнай, кооперативнай кыылы иитэр фермаларга улахан алдьатыыны оҥорор, бултуур сирдэргэ кыыллар уйаларын, хороннорун алдьатар, ону тэҥэ сорох гражданнар тус хаһаайыстыбаларыгар хоромньуну оҥорор үгү бырадьаагы ыттар үөскээтиләр. Итинэн сибээстээн РСФСР Верховнай Советын Президиумун 1962 сыл кулун тутар 5 күнүнээҕи Ыйаатар уонна Саха АССР Министрдэрин Советын 1962 сыл алтынньы 5 күнүнээҕи „Саха АССР-га булт бырааабылаларын тустарынан“ уураатар олоҕуран үлэһиттэр депутаттарын Өлөөн оройуонунаатаҕы Советын исполкома быһаарар:

1. Оройуоннаатаҕы ветучасток чинчийиитин кэнниттэн ыттаахтар булт уонна боруода ыттарын сельскэй, нэһилиэктэрдээҕи Советтарга регистрациялатан, регистрационнай нүөмэр ыларга, киниләри баайыыга тутарга уонна уулуссаҕа мээнэ ыыппаттарыгар эбээһинэстиргэ. Бары регистрацията суох, бырадьаагы ыттар өлөрүллэлләрин туһунан сэрэтэргэ.

2. Бу быһаарыыны толорботохтор райсовет исполкомун административнай комиссиятынан 10 солк. диэри ыстараапталаллар.

3. Быһаарыы толоруллуутун хонтуруоллааһын нэһилиэктэрдээҕи Советтарга сүктэриллэр.

4. Быһаарыы бэчээккэ тахсыбытын кэнниттэн 15 хонон баран Өлөөн оройуонун территориятыгар бүтүнүүтүгэр бэйэтин күүһүгэр киирэр уонна 2 сыл устата туһаныллар.

Райсовет исполкомун председателин солбуйааччы
П. МИХАЙЛОВ.
Райсовет исполкомун секретарын оннугар
С. ДМИТРИЕВ.

Өлөөн бөһүөлэгэ. 1967 сыл бэс ыйын 3 күнэ.

КРАСНОЯРСКАЙ КЫРААЙ. „Березанскай“ опытнай-семеноводческай хаһаайыстыбаҕа соторутаатаҕыта бөдөҥнынах сүөһүнү быата суох көрүүгэ-харайыыга опыт оҥорор ферма үлэҕэ киирдэ. Кини 1000 ынаҕы киллэриэ.

Соторутаатаҕыта Сухаана нэһилиэгин Советын депутаттара: Г.Н.Васильев, П.М. Егоров, Н.Г.Иванова бэйэлэрин быыбардааччыларыгар отчуоттаатылар. Быыбардааччылар биэрбит наказтара төһөтө уонна хайдах туолан иһэлләригэр депутаттар бэйэлэрин отчуоттарыгар киэҥник тохтоотулар.

Нэһилиэк иһигэр ыытыллар агитационнай-маассабай үлэҕэ, общественнай бэрээдэги харыстааһыҥҥа, үлэ дьиссипилиинэтин кытаанахтык тутуһууга депутаттар үгүс үлэни ыыппыттарын кэпсэтиигэ кыттыбыт быыбардааччылар: А.В.Спиридонов, С.Х.Семенова, Ф.Н. Афанасьева, Х.А.Бенчик бэлиэтээтиләр.

Итини сэргэ быыбардааччылар урут биэрбит наказтарын сорох өттүлэрэ сылторолоруллубатахтарын, депутаттар билигин да быыбардааччыларын кытта ыкса сибээһи ситэ олохтуу илистэрин ыйдылар, эбии наказтары биэрдиләр.

Түмүгэр депутаттар быыбардааччылар этиилэрин толороргo күүстэрин харыстаабакка үлэлиигэ бигэргэллээхтэрин биллэрдиләр.

С. ХРИСТОФОРОВ.

ДЕПУТАТТАР ОТЧУОТТАРА

Телеграф лентатыттан...

БЭС ыйын 12 күнүгэр СССР-ка „Космос-165“ Сир искусственнай аргыһын уочараттаах ыытыы буоллаҕа. Аргыс Сир ньууруттан муҥутаан тэйиитэ 1.542 километр мүҥутаан чугасааһына -211 километр. Аргыска туруоруллубут аппаратура сөпкө үлэлиир.

БЕЛГРАД, бэс ыйын 13 күнэ. (ССТА). ТАНЮГ агенство Югославия бүгүн Израилы кытта дипломатическай сыһыаннаһыыларын быста диэн биллэрдэ.

СОФИЯ. Болгария Атыылыыр-дойдулардааҕы дьыалатын министерствотыгар бэс ыйын 10 күнүгэр Израиль ВНР-ҕы посланнига ыҥырылынна. Киниэхэ нота туттарылынна. Ол нотаҕа этиллэр: Израиль бэйэтигэр ылыммыт эбэһээтэлистибэтин кэһэн туран, сэриилэһиини уураатар туһунан Куттал суох буолуутун Советын уураахтарын соруйан кэмигэр толорбото уонна Сирия арабскай республикатын территориятыгар түөкүннүү саба түһүүтүн салҕаан ыытар диэн Болгария Народнай Республикаларын правительствота бэлиэтиир.

Израиль правительствота Куттал суох буолуутун Советын уураахтарын уонна эйэни таптыыр норуоттар ыҥырыыларын куруутун учуоттаабатын уонна ХНТ Устаабын тосту-толоостук кэһэрин, былдьаабыт арабскай территорияларын салгыы ылан олороруну иһин Болгария Народнай Республикатын правительствота Израилы кытта дипломатическай сыһыаннаһыытын быһарга уурда диэн нотаҕа кичэйэн бэлиэтэниллэр.

ПРАГА, бэс ыйын 10 күнэ. ЧТК агенство биллэринэн Чехословакия Социалистическай Республикатын правительствота ЧССР Израилы кытта дипломатическай сыһыаннаһыытын быһарын туһунан уураах таһаарда.

СТАМБУЛ, бэс ыйын 13 күнэ. (ССТА). Турция правительствота, диэн олохтоох бэчээт иһитиннэрэр АХШны кытта дипломатическай сыһыаннаһыыларын Ираккa Америка Холбоһуктаах Штаттарын интэриэстэрин көрдөрөр представитель буол диэн көрдөһүүгэ сөбүлэммэт эппиэти биэрдэ.

РЕДАКЦИЯ ААДЫРЫҺА: Саха АССР, Өлөөн бөһүөлэгэ. Октябрьскай уулусса 16 №-рэ. Телефон—51

Редактор Г. М. СЕМЕНОВ.

Өлөөн оройуонунаатаҕы типография

Тахсар ахсаана 479 Сакаатын №-рэ 49